

Анжеліка Балабаниць

- Маріупольський державний університет
- В.о. завідувача Кафедри маркетингу та туризму
- Доктор економічних наук
- Професор
- a.balabanits@mdu.in.ua
- 0000-0001-8009-119X

Роль університетів у стратегії сталого розвитку регіонів

▪ сталий розвиток ▪ третя місія університетів ▪ соціальна відповідальність

Університети зазвичай вважаються центрами вищої освіти та наукових досліджень, проте сьогодні вони надзвичайно розширили свої традиційні функції, взявши на себе нову, актуальну роль у суспільстві, а саме соціальну роль. Цю нову роль прийнято пов'язувати з тим, що в академічному середовищі називають «третьою місією» університету, тобто «сукупністю видів діяльності, за допомогою яких університети вступають у безпосередню взаємодію з суспільством» (Martino, 2018, р. 5) поряд із традиційними місіями (освітньою та дослідницькою).

На порядку денному ООН у сфері сталого розвитку на період до 2030 року відзначається вагомий роль університетів у реалізації Цілей сталого розвитку (Генеральна Асамблея ООН, 2015). Університети мають взаємну вигоду з регіонами у спільному проведенні політики сталого розвитку, оскільки вони можуть ефективніше:

- просувати нову національну політику сталого розвитку;
- ініціювати та здійснювати проекти, орієнтовані на ефективну економіку для сталого зростання;
- розбудовувати співпрацю між університетами та містами, поширюючи соціальні інновації і забезпечуючи культурні стимули;
- обмінюватися провідним досвідом тощо.

J. Goddard та ін. (1994), спираючись на досвід британських університетів, зазначають, що найчастіше взаємодія університету з місцевою спільнотою з погляду самих університетів сприймається як:

- відношення між університетом та його фізичним оточенням, яке складається під впливом історичного та інституційного контекстів;
- територіальна спільність, на якій університети реалізують різноманітні послуги місцевого значення;
- у контексті сприйняття керівництвом університету та місцевими органами влади як частина інституційних планів та набір відповідних заходів.

На практиці під визначенням «третьої місії» університету слід розуміти діяльність, що спрямована на пряме застосування, удосконалення та використання знань для сприяння соціальному, культурному, економічному та екологічному розвитку суспільства.

Виділяють кілька типових видів діяльності, які відносять до «третьої місії» університетів:

- надання доступу населенню до своїх ресурсів (музеї, бібліотеки, спортивні заходи);
- організація «соціальних служб» для населення;
- організація соціальних і культурних заходів;
- організація навчальних заходів для соціально вразливих груп населення;
- участь у розробленні та реалізації проектів екологічного розвитку міст тощо.

Слід зазначити, що сьогодні соціальні практики університетів постійно розвиваються.

На жаль, маємо констатувати, що взаємодія вітчизняних університетів з місцевою або регіональною спільнотою в контексті реалізації своєї соціальної функції не надто широко представлена у відкритих джерелах інформації. Проте відзначимо, що, безумовно, основним напрямом роботи вітчизняних ЗВО є не тільки сприяння соціально-економічному розвитку регіонів через підготовку кадрів а й багатогранна соціально відповідальна діяльність, яка посилилася останнім часом.

Сьогодні у контексті своєї «третьої місії» вітчизняні заклади вищої освіти виконують титанічний пласт роботи для того, щоб наблизити нашу перемогу. У багатьох університетах відкриваються волонтерські центри та штаби гуманітарної допомоги, реалізовується чимало благодійних ініціатив.

Університети відіграють ключову роль у підтримці територій (регіонів) та місцевих громад на шляху до забезпечення стійкості. Університети є фундаментальним ресурсом території, на якій вони розташовані, як з точки зору залучення капіталу (кваліфікований людський капітал, фінансовий капітал, матеріальний капітал тощо), так і з точки зору здатності до технологічних інновацій та створення нових робочих місць. Саме університети виступають рушійною силою змін і розвитку в регіоні, формуючи вузол мережі суб'єктів, які у різних формах виробляють та обмінюються знаннями та інноваціями, а також створюючи простір для взаємодії між локальним / регіональним та глобальним / міжнародним вимірами.

Список використаних джерел

- Генеральна Асамблея ООН. (2015, 25 вересня). *Перетворення нашого світу: Порядок денний у сфері сталого розвитку до 2030 року (70/1)*. <https://bit.ly/3FuFVwr>
- Goddard, J.B., Charles, D., Pike, A., Potts, G., & Bradley, D. (1994). *Universities and communities*. London: CVCP.
- Martino, V. (2018). Terza Missione e cultura delle università. Note per una sociologia del patrimonio accademico. *Rivista Trimestrale di Scienza dell'Amministrazione*, (1). http://rtsa.eu/RTSA_1_2018_Martino.pdf